

VISAGINO SAVIVALDYBĖS TARYBOS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS

DĖL VISAGINO SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARĖS DALIOS ŠTRAUPAITĖS

2024 m. sausio 17 d. Nr. E-2
Visaginas

Visagino savivaldybės tarybos etikos komisija (toliau – Komisija): Komisijos pirmininkė Vanda Beinorienė, nariai Marija Agafonova, Svetlana Babujeva, Vadimas Čižys, Airida Drus, Denis Naidionov, Ilona Nekrošienė, Vita Pimpienė įvertinusi Visagino savivaldybės tarybos narės (toliau – savivaldybės tarybos narė) Dalios Štraupaitės (toliau – D. Štraupaitė) elgesio atitiktį Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatomis bei tyrimo metu surinktą medžiagą, n u s t a t ė :

Nagrinėjimo pagrindas ir dalykas

Visagino savivaldybės tarybos etikos komisija 2023 m. spalio 2 d. gavo Visagino (duomenys neskelbtini) 2023 m. rugsėjo 29 d. (toliau – Pareiškėja) pranešimą apie valstybės politiko galimai padarytą Valstybės politikų elgesio kodekse nustatytų valstybės politiko elgesio principų pažeidimą (toliau - Pranešimas).

Pareiškėja Pranešime nurodo, kad Visagino savivaldybės socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos komiteto 2023 m. rugsėjo 21 d. posėdžio metu ir 2023 m. rugsėjo 28 d. Visagino savivaldybės tarybos metu narė D. Štraupaitė kelis kartus išsakė argumentais nepatvirtintą ir faktais nepagrįstą, įstaigos įvaizdžiui ir reputacijai kenkiančią informaciją.

Dėl Visagino savivaldybės tarybos narės D. Š. nuolatinio ir kryptingo faktų neatitinkančios informacijos viešo skleidimo, Pareiškėjos vadovaujamos įstaigos darbuotojai jaučiasi nesaugūs, dėl įstaigos neigiamo vertinimo, žeminami, menkinami ir negerbiami. D. Štraupaitės formuojama nuomonė apie įstaigą kenkia ne tik būsimų specialistų bei naujų pacientų pritraukimui.

Nuolatinis konkurso, kurį laimėjo Pareiškėja, eskalavimas sukuria nepasitikėjimą teisėtais, objektyviais ir skaidriais savivaldybės vadovų sprendimais. Asmeninių Pareiškėjos ryšių aptarinėjimas, neturintis nieko bendro su pareigomis, pažeidžia elementarius politinės etikos principus, prasilenkia diplomatija ir politine kultūra.

VšĮ Visagino pirminiam sveikatos priežiūros centrui Pareiškėja vadovauja metus, tačiau per visą laiką minimas asmuo į įstaigos administraciją su klausimais, pasiūlymais ar patarimais nesikreipė, konstruktyvaus dialogo, argumentų ir faktų kalbą pakeitė viešu įstaigos vardo diskreditavimu.

Pareiškėja prašo atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, išnagrinėti Visagino savivaldybės tarybos narės D. Štraupaitės elgesį ir viešai (analogišku būdu kaip buvo skleista tiesos neatitinkanti informacija) už pasisakymus atsiprašyti, faktų neatitinkančią informaciją paneigti.

Komisija netyrė Pranešimo dalies dėl tiesos neatitinkančios informacijos nustatymo, kadangi tai nėra priskirta Komisijos kompetencijai.

Nustatytos faktinės aplinkybės

D. Štraupaitė 2023-2026 metų kadencijai išrinkta Visagino savivaldybės tarybos nare.

Komisija peržiūrėjo Visagino savivaldybės Visagino savivaldybės tarybos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos komiteto (toliau – Komitetas) 2023 m. rugsėjo 21 d. posėdžio vaizdo įrašą, kuris viešai skelbiamas Youtube kanale (https://www.youtube.com/watch?v=b_h6fQoNskg, vaizdo įrašo laikas nuo 1:35:54) ir Visagino savivaldybės tarybos 2023 m. rugsėjo 28 d. Visagino savivaldybės tarybos (toliau – savivaldybės taryba) posėdžio vaizdo įrašą, kuris viešai skelbiamas Youtube kanale (<https://www.youtube.com/watch?v=JqHH9y0KmE>), vaizdo įrašo laikas nuo 2:59:12).

Komiteto metu D. Štraupaitė kalbėjo, kad (citata iš Komiteto vaizdo įrašo, kalba netaisyta) Čia tai klausimų nėra, bet kaip labai teisingai pastebėjot, mes turim, mes steigėjai. Savivaldybė turi keletą įstaigų „vaikų“ tarkim kaip aš vadinu, ir mes privalom pirminės sveikatos priežiūros centrą, Visagino ligoninę ir ypač šiandien. Išėjo (duomenys neskelbtini), labai daug ligonių skundžiasi, kad (duomenys neskelbtini) nebėra (duomenys neskelbtini). Labai skundžiasi darbuotojai, kad su jais nesisveikina direktorė, kad darbuotojai nesisveikina su direktore, tokio klimato, tokios situacijos, (duomenys neskelbtini) būti negali. Mes esam steigėjai ir aš kiek kalbu po to konkurso kai atėjo nauja direktorė, niekas manęs negirdi, tai kur man dabar reikia kreiptis ir mes nebegirdim darbuotojų, ir jūsų skyrius ką jums sako. Jūsų skyrius net nepanagrino, (duomenys neskelbtini), kokia ten situacija, jūs daug ko nežinot. Ar jūs žinot, aš nežinau. Ar jūs nesigilinat, ar jums neįdomu. Jeigu neįdomu, tai tada mes komiteto nariai gilinsimės. Ką daugiau, nes nu... Apie ją darbuotojai šu šu į ausį, „koga eto končitsa, koga etogo direktora ubiriotė“ (kalba rusų kalba), va taip ir sako. Inga atleido, nesiskaito, tą pačią Šiaulienę, kuri buvo viena iš populiariausių, galima buvo kažkaip derintis, tvarkytis, kas ten vyksta?...Taigi darbuotojai dabar išeina į kitą kliniką, į Seduliną, nes (duomenys neskelbtini) perėjo į Seduliną, taip pažiūrėkit kiek... Aš įsivaizduoju taip, galima ginti žmogų, kuris atėjo būdamas net neturėdamas patirties nei sveikatos apsaugos srityje, nei buvęs vadovas. Vieno darbuotojo, reikiat skyriaus vedėja, laimėjo konkursą. Gerai. Bet klimatas, deja nėra geras. Jeigu dar būtume, jeigu būtume matę gerą rezultatą, tai dar galima būtų patylėti. O šita, kad jaunimas palaiko ją, nu tai viskas aišku. O kad neteisingai palaiko, pasiklauskite. Jeigu mes poliklinikos nesutvarkysim, aš imsiuosi kitų veiksmų. Tai vat... Jeigu jūs nepritarit ir mes nesuteiksime poliklinikai gero vardo kaip steigėjai, mes atsakingi, ypač socialinių reikalų ir sveikatos komitetas. (Kalba rusų kalba) Esli my komitet nepastavim voproc kak ucrediteli nacčiot... polikliniki, groš nam cena. Viskas. Žinokit aš imsiuosi kitų veiksmų. Yra kitos institucijos, yra ministerija, pagaliau yra STT ir visi kiti dalykai. Ir išsiaiškinsiu viską iki galo, kas ten vyksta pirminiame sveikatos priežiūros centre. Kodėl yra tokia situacija, kad žmonės negali pasisveikinti, negali gražiai ateiti į darbą, turėti gerą nuotaiką, kas ten yra per psichologinę situaciją ir ne tik psichologinę. Manau (duomenys neskelbtini) turi palikti šitas pareigas.

Visagino savivaldybės tarybos posėdžio vaizdo įrašė (kalba rusų kalba), „Šiandien įstaigos vadovė nesisveikina su darbuotojai, man atrodo ją reikia.... (kalba nutrūksta)“.

Komisija 2023 m. spalio 9 d. raštu Nr. (1.31Mr)1-3958 „Dėl informacijos apie pradėtą tyrimą“ informavo savivaldybės tarybos narę D. Štraupaitę apie pradėtą tyrimą ir paprašė pateikti paaiškinimą iki 2023 m. lapkričio 6 d., informavo apie valstybės politiko teises. Tyrimas pratęstas vienam mėnesiui Komisijos posėdyje, įvertinus informaciją apie savivaldybės tarybos narės D. Štraupaitės ligos laikotarpį.

Apie visus Komisijos posėdžius tiek Pareiškėja, tiek savivaldybės tarybos narė D. Štraupaitė informuota laiku ir tinkamai.

Dalios Štraupaitės paaiškinimas

Dalia Štraupaitė paaiškinimo raštu Komisijai neteikė. Dalia Štraupaitė neteikė atsakymo raštu ar žodžiu į Komisijos 2023-11-29 raštu Nr. (1.31Mr)1-4723 pateiktą klausimą.

Komisijos posėdžio metu žodžiu Dalia Štraupaitė paaiškino, kad ji kaip tarybos narė ir viešas asmuo turi teisę išsakyti savo nuomonę. Savo nuomonės nekeičia. Daug metų dirba ir turi

didelę patirtį sveikatos apsaugos ir socialiniuose klausimuose. D. Štraupaitė nuomone, jei pretendentai būtų skundę konkurso rezultatus, konkurso rezultatai būtų buvę panaikinti. Komitetas planuoja vykti į Visagino pirminės sveikatos priežiūros centrą, išsiaiškinti dėl įstaigos pasiektų rodiklių, planuojama sudaryti komisiją. Jos nuomone darbas įstaigoje buvo sustyguotas. Atėjus Pareiškėjai iš karto buvo atleista kompetentinga darbuotoja (duomenys neskelbtini), nors Dalia Štraupaitė prašė jos neatleisti, tačiau jos neklausė. Tada buvo atleista (duomenys neskelbtini). D. Štraupaitė kalbėjosi šiais klausimais su kitomis sveikatos priežiūros įstaigomis. Dalios Štraupaitės nuomone, Pareiškėja yra silpna vadovė, jai reikalinga mokytis, mokytis nėra kada, reikia siekti rodiklių, nes sveikatos apsauga yra viena svarbiausių grandžių. Dalia Štraupaitė nieko nesiekė įžeisti, ji pasakė tiesą, ką jai pasakė žodžiu įstaigos darbuotojai. Tą dieną, kai Dalia Štraupaitė kalbėjo, situacija įstaigoje buvo bloga, šiuo metu gal pasikeitė situacija. Dalia Štraupaitė neneigė, kad tiesiogiai su Pareiškėja nebendravo, tačiau Pareiškėjos sutuoktinis pats priėjo prie D. Štraupaitės ir ginė savo sutuoktinę, aktyviai dalyvauja jos veikloje, jis yra (duomenys neskelbtini) direktorius. D. Štraupaitė teigė, kad buvo pas Pareiškėją kabinete ir kalbėjosi koridoriuje ir darbuotojų susirinkimo metu. D. Štraupaitė dažnai būna įstaigoje ir kaip pacientė, daug bendrauja. D. Štraupaitė pasakė, kad po jos pasisakymų galima situacija įstaigoje pagerėjo. Nėra viešinami Pareiškėjos konkretūs veiklos rezultatai. Dalia Štraupaitė pasakė, kad ji kalbės tai, ką žino. Stengsis kalbėtis su žmonėmis ir gauti paaiškinimus raštu. D. Štraupaitė pabrėžė, kad ji tik pateikė faktus, kurie yra tikri. Dalios Štraupaitės teigimu, ji turi informacijos iš konkurso komisijos ir pirmininko, ji mano, kad vertinti komisijoje kolegų komisijos posėdžiuose negali, komisijoje turi būti profesionalai. Pareiškėja neturi medicininio išsilavinimo – faktas, jai sunku, bet faktas teisingas. Tai, kad nevadovavo kolektyvui faktas – ji viena skyriaus vedėja, geriausiu atveju dar vienas darbuotojas. Tarybos nariai turi pareigą ir teisę išsakyti savo nuomonę ir atstovauti gyventojų interesus. Ji negali pakišti žmonių ir atskleisti visos informacijos. Pasak Dalios Štraupaitės, Pareiškėja nemokėjo spręsti medicinos klausimų, gal ištobulės. D. Štraupaitė suabejojo, ar apie šiuos klausimus kabinete su Pareiškėja tiesiogiai kalbėjo, bet bendruose susitikimuose – kalbėjo. Dalios Štraupaitės pasakė, kad viešai pasakė faktus. Kodėl nekalbėjo asmeniškai su įstaigos vadove – nežino, gal nematė prasmės. D. Štraupaitė sakė, kad neatsiprašys. Siūlė Komisijai pasidomėti įstaigos veikla.

Teisinis veikos vertinimas ir motyvai

Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 1 straipsnyje yra įtvirtinta šio teisės akto paskirtis ir uždaviniai – įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei. Šis kodeksas reglamentuoja valstybės politikų elgesio viešajame gyvenime principų ir reikalavimų pagrindus, taip pat priemones, užtikrinančias valstybės politikų elgesio kontrolę ir atsakomybę už šio kodekso nuostatų pažeidimus (Kodekso 1 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnyje įvardijami valstybės politikų elgesio principai, kuriais jie privalo vadovautis viešajame gyvenime: pagarba žmogui ir valstybei, teisingumas, sąžiningumas, skaidrumas ir viešumas, padorumas, pavyzdingumas, nesavanaudiškumas, nešališkumas ir atsakomybė. Pagarbos žmogui ir valstybei principas reiškia, kad politikas laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis; padorumas – elgiasi deramai pagal einamas pareigas, vengia situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, reputacijai ir autoritetui, vengia nesąžiningų pranašumo siekimo būdų, gautą oficialią informaciją naudoja tik pareigoms atlikti ir nesipelno iš jos; pavyzdingumas – deramai elgiasi visuomenėje, laikosi visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų.

Pagrindiniai valstybės politikų elgesio kodekso tikslai yra siejami su visuomenės pasitikėjimo valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis didinimu, valstybės politikų atsakomybės už savo veiklą ir atskaitomybės visuomenės skatinimu. Etikos komisijos sprendimais tikrinama, ar valstybės politikų elgesio ribos nebuvo peržengtos, ir taip užkertamas kelias kitiems pažeidimams ateityje kilti (pv. LVAT 2018 m. balandžio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-396-1062/2018).

Komisija pabrėžia, kad politikui, kaip viešam asmeniui, savivaldybės tarybos nariui, kurį išrinko rinkėjai atstovauti jų interesams, yra keliami aukštesni elgesio reikalavimai, politikas turi rodyti pavyzdį ir elgtis visuomenėje deramai. Demokratinėje visuomenėje siekiama, kad žmonės pasitikėtų valstybės ir savivaldybės institucijomis.

Dalies Komisijos narių nuomone, savivaldybės tarybos narė D. Štraupaitė pasakydama, kad Pareiškėja jauna, neturi patirties, kad vadovavo vienam žmogui, pažeidė teisingumo principą. Savivaldybės tarybos narys turi būti pavyzdys, kalbėdamas viešai turi pasverti žodį. Pasakęs žodžius, tačiau nepateikęs įrodymų – pažeidė pavyzdingumo principą. Savivaldybės tarybos narė Dalia Štraupaitė kalbėdama emociškai, kritikuodama ir pabrėždama vadovo amžių ir nedidelę vadovavimo patirtį, nesiekdama mažinti konflikto pažeidė pagarbos žmogui ir valstybei principą. Įstaigos vadovas viešas asmuo, bet ir valstybės politikas yra viešas asmuo, kuriam keliami aukštesni reikalavimai. Abejonių iškėlimas ir nuolatinis neigiamas eskalavimas, diskriminuojant ir nurodant amžių, yra neigiama pasekmė tiek įstaigai, tiek savivaldybės tarybai. Nuolatinis ir tendencingas kalbėjimas į vieną pusę, neatsižvelgiant į kitos pusės nuomonę, tai jau leidžia teigti, kad tarybos narys piktnaudžiauja turima informacija, tendencingai kritikuoja įstaigos vadovę, net nurodant jos amžių, taip formuoja neigiamą nuomonę, kuri kenkia Pareiškėjo vadovaujamai įstaigai ir savivaldybės tarybai, šiais savo veiksmais pažeidžia padorumo ir pavyzdingumo principus.

Kitos dalies Komisijos narių nuomone, nors savivaldybės tarybos narės Dalios Štraupaitės pasirinktas griežtas kalbėjimo tonas, vieta - viešas Komiteto posėdis, kurio darbotvarkėje nebuvo įtrauktas klausimas apie Visagino pirminės sveikatos priežiūros centrą ir įstaigos vadovę negalėjo apie tai žinoti ir atsakyti Pareiškėjai, tačiau tarybos narė Dalia Štraupaitė savo viešame pasisakyme tik gana emociškai išreiškė savo, kaip savivaldybės tarybos nario, nuomonę apie vadovo kompetenciją ir veiklą. Pažymėtina, kad įstaigos vadovas yra viešas asmuo ir turi gebėti konstruktyviai reaguoti tiek į bendruomenės, tiek į valstybės politikų kritiką. Valstybės politikai turi teisę reikšti nuomonę apie viešą asmenį – šiuo atveju apie savivaldybės kontroliuojamos įstaigos vadovę. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) išaiškinimus, nuomonė turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiant ir neiškraipant faktų ir duomenų. Pagrįsta ir objektyvi kritika gali būti ginama, jei ji išreiškiamą tinkamai – neįžeidžiant asmens, nesiekiant jo žeminti ir menkinti, o turint pozityvų tikslą – išryškinti asmens ar jo veiklos trūkumus ir siekiant juos pašalinti. Savo paaiškinimuose Dalia Štraupaitė ne kartą pasakė, kad galbūt situacija Pareiškėjos vadovaujamoje įstaigoje jau yra pagerėjusi, kad viešas jos pasisakymas atkreipė įstaigos vadovo dėmesį į tam tikrus vadovavimo ir bendravimo aspektus. Komisijos narių nuomone, Dalia Štraupaitė neperžengė etiško elgesio ribų savo pasisakyme, nevartojo įžeidžiančių žodžių, kritikavo, bet nesiekė pažeminti, siekė apsaugoti įstaigos darbuotojus, kurie jai asmeniškai buvo išreiškę savo skundus.

Visagino savivaldybės tarybos etikos komisija, atsižvelgdama į išdėstytojas aplinkybes ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsniu, 9 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Visagino savivaldybės tarybos etikos komisijos veiklos nuostatų 19.1 papunkčiu,

n u s p r e n d ė:

1. Konstatuoti, kad pagal Visagino savivaldybės tarybos narė Dalia Štraupaitė nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekse nustatytų principų ar reikalavimų.

2. Apie priimtą sprendimą pranešti Pareiškėjai, politikui, dėl kurio priimtas sprendimas ir Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

3. Sprendimą paskelbti interneto svetainėje www.visaginas.lt.

Sprendimas gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo suinteresuotajam asmeniui dienos.

Komisijos pirmininkė

Vanda Beinorienė

Komisijos balsavimo rezultatai:

Priimtas balsų dauguma

Marija Agafonova - prieš

Svetlana Babujeva – už

Vanda Beinorienė – už (balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia Komisijos pirmininko balsas)

Vadimas Čižys – prieš

Airida Drus - prieš

Denis Naidionov – už

Ilona Nekrošienė – susilaikė

Vita Pimpienė – už.